

Glagoljica

Glagoljica je važna sastavnica hrvatskoga identiteta jer su Hrvati pisali glagoljicom oko 1000 godina, od 9. do 19. st. Odigrala je važnu ulogu u povijesti duhovnosti i kulture hrvatskoga naroda. Čak su i prvi redovnici na ovome tlu, benediktinci, kasnije postali glagoljaši. Benediktinci glagoljaši ostavili su nam najveći glagoljski natpis, Baščansku ploču...

Glagoljica

Hrvatski glagoljski Vrbnički I. misal iz 1456. god., list 36d. Inicijali: • O: Objeti ljudi tvojih, molim te, Gospodi (Molitva). • V: V oni dni pride Ilija va Virsaviju ijudjeisku. i ostavi tu otroka svojeg i otide v pustinju puti jedinoga dne (svetopisamski tekst: 3 Kr 19,3-8). (Foto: Julija Vojković)

Glagoljica je važna sastavnica hrvatskoga identiteta jer su Hrvati pisali glagoljicom oko 1 000 godina, od 9. do 19. stoljeća. Odigrala je važnu ulogu u povijesti [duhovnosti i kulture hrvatskoga naroda](#). Čak su i prvi redovnici na ovome tlu, benediktinci, kasnije postali glagoljaši. [Benediktinci glagoljaši](#) ostavili su nam najveći glagoljski natpis, Baščansku ploču, zatim Krčki natpis, svoja *Pravila* ili *Regulu* na glagoljici i druge spomenike.

Najstariji sačuvani staroslavenski glagoljski rukopis je misal (sakramentar) [Kijeovski listići](#) iz 10. st. Pisan je glagoljskim slovima čija pravilna grafička struktura odgovara prvotnome [modelu glagoljice](#). O prvotnim oblicima glagoljice govori se u HTV-ovoj emisiji [Trenutak spoznaje](#) (15. veljače 2007). Prvotni oblici glagoljice su trokutasti i zatim okrugli ([tabela trokutaste i okrugle glagoljice](#)). Od 13. stoljeća Hrvati pišu [uglatom hrvatskom glagoljicom](#). U mlađim se rukopisima javlja [kurzivna kancelarijska i knjiška glagoljica](#). Postoji mnogo [glagoljskih fontova](#) za pisanje na računalu.

[Hrvatska srednjovjekovna književnost](#) pisana je u većoj mjeri na glagoljici, primjerice: [apokrifi](#), [pjesme](#), [biblijska čitanja](#), [vizije](#), [hagiografija](#), [Bogorodičina čudesa](#) ili [Marijini mirakuli](#).

Fond spomenika na glagoljici stalno se povećava novim otkrićima. Otkrićem glagoljskih natpisa u Konavlima i [u Župi dubrovačkoj](#) dobivene su potvrde koje svjedoče o postojanju glagoljice među Hrvatima na ovom području, a [natpis u Župi](#) stariji je od [Bašćanske ploče](#) i po veličini teksta najveći je među svim natpisima iz 11. stoljeća. U kapucinskim su samostanima pronađeni vrlo stari glagoljski odlomci uvezani u knjige koji su bili na izložbi u Rijeci: [Izlošci koji graniče sa senzacijom](#).

Staroslavenski institut

[Staroslavenski institut](#) u Zagrebu bavi se znanstvenim istraživanjem svih spomenika pisanih na glagoljici. U svom znanstvenom programu ima istraživanje srednjovjekovne književnosti, rječnika i gramatike hrvatskoga crkvenoslavenskoga jezika i glagoljske paleografije. Više o znanstvenim projektima pogledajte u HTV-ovoj emisiji [Umnjak](#).

Na engleskom jeziku se može vidjeti pps prezentacija o Staroslavenskom institutu: English pps presentation of [Old Church Slavonic Institute](#).

Hrvatske glagoljske rimokatoličke liturgijske knjige

Sačuvane hrvatske glagoljske [rimokatoličke liturgijske knjige](#) svjedoče o liturgiji na hrvatskom crkvenoslavenskom jeziku. Sačuvano je 17 rukopisnih i 8 tiskanih misala, 30 rukopisnih i 6 tiskanih brevijara i brojni odlomci rukopisnih misala i brevijara od 12. do 16. stoljeća, 3 rukopisna psaltira, dva rukopisna i jedan tiskani ritual na glagoljici.

Dokumenti Svete Stolice o glagoljici i liturgiji na narodnom jeziku

[Ivan VIII: *Industriae tuae*](#), Rim, 880. U pismu upućenom knezu Svatopluku papa Ivan VIII. hvali glagoljicu i slavenske liturgijske knjige na narodnom jeziku i utvrđuje ulogu i službu sv. Metoda (preslika latinskoga izvornika).

Papa Inocent IV. je 29. ožujka 1248. dopustio senjskome biskupu Filipu uporabu liturgijskih knjiga pisanih glagoljicom na narodnom jeziku u senjskoj katedrali i na širem hrvatskom području.

Papa Leon XIII. odredio je da se blagdan svete braće Ćirila i Metoda slavi 5. srpnja [Leon XIII: *Grande munus*](#), 30. rujna 1880. (English)

Papa Pio XI. u svom apostolskom pismu *Quod Sanctum Cyrillum* sv. Ćirila i Metoda naziva "sinovima Istoka, bizantske domovine, grčkog podrijetla, - koji su - po svojoj misiji Rimljani, po apostolskim plodovima Slaveni" (AAS 19 [1927.] 93-96)

Ivan Pavao II. proglašava svetu braću Ćirila i Metoda suzaštitnicima Europe, 31. prosinca 1980. [Ioannes Paulus PP. II: *Egregiae virtutis die XXXI mensis Decembris, anno MDCCCCLXXX \(latinus\)*](#). Postoji [kapela](#) u kripti bazilike Sv. Petra u Rimu posvećena trima zaštitnicima Europe: sv. Benediktu i Svetoj braći Ćirilu i Metodu.

Povodom 1 100 godina od smrti sv. Metoda Ivan Pavao II. održao je homiliju na grobu sv. Ćirila u bazilici sv. Klementa u Rimu 15. veljače 1985: [Inaugurazione del "giubileo" degli apostoli degli Slavi](#), Giovanni Paolo II, Santi Cirillo e Metodio, omelia, Basilica di San Clemente, Venerdì, 15 febbraio 1985. (Italiano)

Papa Benedikt XVI. govorio je na općoj audienciji u Rimu o ulozi Svete braće 17. lipnja 2009. [Sveti Ćiril i Metod, Kateheze Pape Benedikta XVI.](#)

Glagoljske knjige - darovi Papi Pavlu VI, Ivanu Pavlu II. i Benediktu XVI.

Hrvatski narod je zahvalan za privilegij koji je uživao oko tisuću godina kao jedini katolički narod s liturgijom na narodnome jeziku. Stoga je bilo primjereno da se faksimil najljepšega glagoljskoga misala „po zakonu Rimskoga dvora“ Hrvojev misal iz 1404. daruje 1973. papi Pavlu VI. Kada je Ivan Pavao II. proglasio sv. Ćirila i sv. Metoda suzaštitnicima Europe uz sv. Benedikta, Staroslavenski je institut organizirao prijevod apostolskog pisma *Egregiae virtutis*na staroslavenski jezik i prijepis rukom latinskog teksta latinicom i staroslavenskog teksta glagoljicom na pergameni za dar slavenskom papi Ivanu Pavlu II. kojem su darovani i sljedeći faksimili i pretisci glagoljskih knjiga: Drugi novljanski brevijar iz 1495, [prvotisak Misala iz 1483](#). Spovid općena iz 1494, Knjižice krsta iz 1531, Senjski misal iz 1494, Vesperal na hrvatskom crkvenoslavenskom jeziku prema II. vatikanskom koncilu i knjižica [Budi volja tvoja](#) gdje su sabrani Očenaši iz hrvatskih glagoljskih liturgijskih knjiga i tekst preveden na više stranih jezika. Papi Benediktu XVI. darovani su ovi pretisci: [Šimun Kožičić, Od bitija redovničkoga knjižice](#) iz 1531, [Šimun Kožičić, Knjižice od žitija rimskih arhijereov i cesarov iz 1531](#).

More information in English see [here](#).

Priredila: dr. sc. Marica Čunčić